

รูปแบบความสัมพันธ์ความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย

Relationships, forms of trust and political participation in the democracy of
Thai society

ไพบุลย์ ช่างเรียน (Phaibul Changrien)

²ประดิษฐ์ ดีวัฒนกุล (Pradit Deewattanakul)

³ติน ปรัชญพฤทธิ (Tin Prachayapruit)

⁴ณัฐวุฒิ บุ่งจันทร์ (Natthawut Bungchan)

สถาบันรัชต์ภาคย์ (Rajapark Institute)

Email: Dr.pradit@hotmail.com

Received July 28, 2020; Revised August 25, 2020; Accepted August 25, 2020

Abstract

This research aimed to study 1) the level of trust and political participation in the democratic system of Thai society, 2) factors that influence trust and political participation in the democratic system of Thai society. 3) Relationship structure model trust and political participation in the democratic system of Thai society, it is survey research. The population is people in Bangkok. The sample group of 1,500 people simple model data collection using questionnaires. And statistical analysis by distributing frequency, percentage, mean, and standard deviation. An analysis of the Lisrel model. The research findings were as follows: 1) The level of political trust in the democratic system of Thai society in terms of political structure is at a high level. Political culture is at the highest level. Social trust is at a high level. And social capital is at a high-level. Participation level Politics in the democratic system of Thai society Political attitude Economic status, Thai society Political communication Political literacy and political mobilization were at the highest level. 2) Factors affecting political trust and political participation in the democratic regime of Thai society were found. The political cognitive component was the most value 1.15, followed by the economic status of Thai society with a value of 0.97 and the political attitude at 0.92 3) The structure of relations, trust and political participation of Thai society is 63% and the forecast coefficient of political-cultural variables 48.00%, social trust 28.00% and social capital 4.00%.

Keywords: Trust; Political participation; Democracy

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย 3) รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,500 คน แบบอย่างง่าย เก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความไว้วางใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยด้านโครงสร้างทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความไว้วางใจทางสังคมอยู่ในระดับมาก และด้านทุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย ด้านทัศนคติทางการเมือง ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไทย ด้านสื่อสารทางการเมือง ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และด้านการระดมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยพบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีค่ามากที่สุด 1.15 รองลงมาด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไทยมีค่า 0.97 และด้านทัศนคติทางการเมืองมีค่า 0.92 3) รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสังคมไทย มีค่าร้อยละ 63 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรด้านวัฒนธรรมทางการเมืองร้อยละ 48.00 ด้านความไว้วางใจทางสังคม ร้อยละ 28.00 และด้านทุนทางสังคมร้อยละ 4.00

คำสำคัญ: ความไว้วางใจ; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ระบบประชาธิปไตย

บทนำ

การเมืองในระบบประชาธิปไตยได้รับการคาดหวังจากประชาชนว่าจะเป็นระบอบการปกครองที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สนองตอบต่อความต้องการ และลดความขัดแย้งภายในสังคมอันประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ให้น้อยลงได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการเสนอความต้องการของแต่ละฝ่ายผ่านกระบวนการถกเถียงเจรจา ตีกรอบประนีประนอมทางการเมืองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และคัดเลือกตัวแทนของแต่ละฝ่าย ซึ่งเป็นที่ไว้วางใจให้เข้ามาทำหน้าที่แทนตนในกระบวนการทางการเมืองผ่านกลไกต่าง ๆ ภายใต้ระบอบนี้ไม่ว่าจะเป็นสถาบันและรัฐบาล ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ความต้องการของประชาชนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากนั้นได้รับการตอบสนองอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม ซึ่งนับว่าเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) (Chairat Charoensin-o-larn, 2012)

ความไว้วางใจทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการกำหนดเสถียรภาพทางการเมือง เพราะเป็นส่วนประกอบของการสนับสนุนทางการเมืองที่จะทำให้เกิดช่องว่างของระบบการเมือง เมื่อต้องประสบกับความยุ่งยากในการที่จะดำเนินงานทางการเมืองได้อย่างทันท่วงที (Shi Tianjian, 2001) และเนื่องจากประชาธิปไตยมีพื้นฐานที่

ขับเคลื่อนไปได้ภายใต้กลไกเชิงสถาบัน และเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าการเมืองจะประพฤติดนให้เป็นที่น่าไว้วางใจทางการเมือง เมื่อความเชื่อมั่นในสถาบันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผสมผสานความรู้สึกของประชาชนให้เข้ากับพฤติกรรมทางการเมือง ดังนั้น ความรู้สึกไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อทั้งตัวนักการเมืองและสถาบันการเมือง จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ แม้ว่าความยั่งยืนของประชาธิปไตยจะมีรากฐานอยู่ที่การสนับสนุนจากประชาชนที่ต้องอาศัยความไว้วางใจเป็นสำคัญ แต่ก็มีข้อถกเถียงในกลุ่มนักทฤษฎีประชาธิปไตยอยู่ว่าความไว้วางใจที่ว่านี้ควรจะเป็นความไว้วางใจประเภทใด ระหว่างความไว้วางใจทางสังคมหรือความไว้วางใจทางการเมือง และ/หรือจำเป็นต้องมีทั้งสองอย่างประกอบกัน ซึ่งก็มีข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่สามารถยืนยันได้ว่า ความไว้วางใจทั้งสองประเภทยังมีความสัมพันธ์ต่อกัน (Agger, Goldstein & Pearl, 1961) และได้มีความพยายามในการศึกษาถึงเงื่อนไขในการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในช่วงหลังยุคสงครามเย็นในหลายประเทศที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ในระยะแรกของการศึกษานั้นมักจะให้ความสำคัญไปที่การสร้างสถาบันทางการเมือง โดยมองว่า จะเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงแบบทางการเมืองที่สำคัญ จนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 1990 ซึ่งนับเป็นการเข้าสู่ความรุ่งเรืองของประชาธิปไตยกลับปรากฏว่า แม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว แต่ก็ไม่สามารถทำให้ประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นได้รับยอมรับหรือประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่ ในทางกลับกันมีการตั้งข้อสงสัยเอาากับประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นว่าจะสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงไร จึงได้มีการศึกษาประเด็นปัญหาของประชาธิปไตยในมิติเชิงพฤติกรรมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานชัดเจนที่จะชี้ชัดได้ถึงวิกฤติของประชาธิปไตย แต่มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าความไว้วางใจและการสนับสนุนของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย รวมถึงตัวผู้นำนั้นลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ (Nye, 1997) ประชาชนได้สูญเสียความเชื่อมั่นในสถาบันทางการเมืองและกระบวนการทางการเมือง อันจะส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐเกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Klingemann and Fuchs, 1995)

วิกฤติศรัทธาของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นอยู่ได้เกิดการขยายตัวไปทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทวีปอเมริกา และกลุ่มยุโรปตะวันตก จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของประชาธิปไตยตะวันตก (Western Democracy) ที่ให้ความสำคัญกับสถาบันและกระบวนการทางการเมือง (Dalton, 1988) และนำมาสู่การตั้งข้อสงสัยว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะยังคงอยู่ต่อไปได้หรือไม่ ในขณะที่กำลังสูญเสียความเชื่อมั่นศรัทธาและการสนับสนุนไปในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ยังคงมีการถกเถียงกันมาว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาธิปไตยที่มีอยู่แล้วเกิดความเข้มแข็ง นักวิชาการบางท่านเห็นว่า จำเป็นต้องปฏิรูประบบเสียใหม่โดยต้องเพิ่มกลไกประชาธิปไตยทางตรงเข้าไปในบริบทเชิงสถาบันของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดมีแนวคิดในการสร้างทฤษฎีประชาธิปไตยแบบใหม่ขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าควบคุมกำกับได้อย่างใกล้ชิด และไม่เป็นการมอบอำนาจให้กับตัวแทนอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเกินไป ได้แก่ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ประชาธิปไตยแบบเข้าร่วม (Associative Democracy) ประชาธิปไตยแบบแสดงเจตนาหรือร่วมหารือ (Deliberative Democracy) ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงสะท้อนให้เห็นว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนกำลังถูกท้าทายโดยความไม่มีประสิทธิภาพของตัวมันเอง นักรัฐศาสตร์บางท่านเห็นว่า ความต้องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีสาเหตุมาจากประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจต่อระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน จนนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในหลายประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ระบบการเมืองที่เป็นอยู่เดิมอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง การกระจายอำนาจหรือปรับปรุงระบบราชการที่มีอยู่เดิม ล้วนมีเป้าหมายเพื่อ

ถึงการสนับสนุนของประชาชนให้กลับคืนมา เพราะประชาชนจะเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้นหากพวกเขารู้สึกเชื่อมั่นหรือไว้วางใจต่อรัฐบาลที่ปกครองอยู่ ซึ่งในบรรดาประเทศเหล่านั้น ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีพัฒนาทางการเมือง ดังจะเห็นจากการปฏิรูปทางการเมือง จนกระทั่งนำมาซึ่งการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เพื่อการปฏิรูปโครงสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เป็นการสนองความต้องการของประชาชนที่เรียกร้องการเมืองการปฏิรูปการเมืองไทยให้ทันต่อโลกตะวันตก สร้างความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย
3. เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากร คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,500 คน

ขอบเขตของด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมกราคม – ตุลาคม 2562

ทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดและทฤษฎีการเมือง

Lasswell (1958) ได้อธิบายความหมายของการเมืองว่าหมายถึง ใคร ได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร โดยคำนึงถึงปัจจัย 4 ประการด้วยกัน คือ การเมืองเป็นเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคน (ใคร) สิ่งของ (อะไร) เวลา (เมื่อไร) และวิธีการ (อย่างไร) ซึ่งในทฤษฎีของ Lasswell นั้น คน หมายถึงชนชั้นนำ รวมถึงสิทธิหน้าที่ สินค้าและบริการ เวลา หมายถึง มิติของกาละ นั่นคือ เมื่อวันเวลาผ่านไป คนซึ่งเคยได้อะไรมาก่อนก็อาจจะไม่ได้หรือได้น้อยลงภายหลัง ส่วนวิธีการนั้น หมายถึง กลยุทธ์ที่แต่ละคนจะใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนประสงค์ สอดคล้องกับ Welsh (1973) ที่ให้คำนิยามการเมือง หมายถึง กระบวนการที่จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (มนุษย์ สิ่งของ จิตใจ) ภายในกลุ่มองค์การและสังคม ไม่ต่างจากความหมายของ Easton (1965) ที่อธิบายว่าการเมือง หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับกลุ่มองค์การ สังคม และการจัดสรรเช่นนี้จะต้องมีผลบังคับ ตามกฎหมาย

สรุป การเมือง เป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัด ให้กระจายไปยังคนจำนวนมากได้อย่างมีคุณค่า โดยหมายถึง ใคร ได้อะไร เมื่อไร และอย่างไร และการจัดสรรเหล่านี้ต้องเป็นไปตามที่บังคับโดยกฎหมาย

แนวคิดความไว้วางใจทางการเมือง

ระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตยจะอยู่ได้ ต้องมาจากการสนับสนุนของประชาชน เพราะความไม่พอใจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม ความไม่พอใจที่มีต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ สามารถนำไปสู่การแพร่กระจายความไม่ไว้วางใจในรัฐบาลอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ดังนั้น ในช่วงเวลาที่เกิดความไม่ไว้วางใจสูง จึงแสดงถึงความต้องการของประชาชนส่วนนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง Miller (1974) พลังของประชาชน (Civil Society) จึงเป็นเงื่อนไขในการทำให้เกิดความสำเร็จของกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาธิปไตย และกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเข้าร่วมทางการเมืองอันส่งผลให้กลไกประชาธิปไตยเกิดการขับเคลื่อน (Putnam, 1995; Norris, 2000) และมุ่งให้ความสนใจไปที่ความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อระบบที่เป็นอยู่ในขณะนั้นว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ

สรุป ความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อระบบการเมืองการปกครองนั้น จะเกิดมาจากความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีจากรัฐบาล แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดีนั้น ก็จะทำให้เกิดพลังของประชาชนในการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเช่นกัน

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญตามแนวคิดในระบบประชาธิปไตย ในแง่ที่เป็นสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นในลักษณะการเรียกร้อง หรือการสนับสนุนต่อระบบที่ดำรงอยู่ Hansen (1975) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของพลเมืองสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำการเมืองได้ 2 ทางด้วยกัน คือ 1) ผู้นำการเมืองจำต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้นด้วยเกรงว่าจะถูกขับออกจากตำแหน่ง 2) สื่อสารข้อมูลให้ผู้นำได้ทราบถึงว่าพลเมืองต้องการ ในสิ่งใด สอดคล้องกับ Amstein, Sherry R. (1969) ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Citizen Participation) ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของประชาชนที่มีลักษณะเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ เป็นการจัดสรรปันส่วนอำนาจเสียใหม่ (Redistribution) เพื่อที่จะทำให้ประชาชนที่ถูกกีดกันออกไปจากกระบวนการทางเศรษฐกิจและการเมืองถูกนำเข้ามารวมไว้ด้วยเจตนา เป็นยุทธศาสตร์ที่ ทำให้คนที่ไม่ได้เข้าร่วมในการตัดสินใจ ได้รู้ข่าวสาร/ข้อเท็จจริง ทั้งในแง่ของการจัดสรรผลประโยชน์ ทรัพยากร เป้าหมาย รวมถึงนโยบาย และโครงการที่จะได้รับ

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการเรียกร้องของพลเมืองที่สามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำการเมือง โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของประชาชน ที่สามารถมีอำนาจต่อรองในการจัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรที่ควรจะได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 1,500 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

1. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ
2. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจทางการเมือง ได้แก่ โครงสร้างทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ความไว้วางใจทางสังคม และทุนทางสังคม
3. แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ทศคติทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสารทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการระดมทางการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกอธิบายลักษณะการใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมานใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติการวิเคราะห์โมเดลลิซเรล (Lisrel Model)

ผลการวิจัย

1. ระดับความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

1.1 ระดับความไว้วางใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

1.1.1 ด้านโครงสร้างทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความเหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือ วาระในการดำรงตำแหน่งของคณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสม ส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มีความเหมาะสมนั้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.1.2 ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเชื่อมั่นและชื่นชมในระบอบการปกครองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุดที่จะสามารถแก้ปัญหาของชาติให้มั่นคงยั่งยืน และมีความเหมาะสมต่อการปกครองในประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์นั้นยังเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย ส่วนกฎกติกา กฎหมายในปัจจุบันสามารถแก้ปัญหาสถานการณ์ทางการเมืองของไทยได้นั้น น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.1.3 ด้านความไว้วางใจทางสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น นับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งมากที่สุด รองลงมา คือ เชื่อในหลักการปกครองอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน ยึดมั่นในเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนน้อย ส่วนการยึดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.1.4 ด้านทุนทางสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็วมีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบันมากที่สุด รองลงมาคือ อำนาจอธิปไตยถือเป็นอำนาจสูงสุดของประชาชนอันเป็นหัวใจของประชาธิปไตย ส่วนข้อการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ทำให้ได้ผู้แทนที่ถูกต้อง ตามแนวคิดของประชาธิปไตยนั้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

1.2.1 ด้านทัศนคติทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนความเดือดร้อน เป็นการสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและไม่จำกัดขอบเขต ส่วนข้อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.2.2 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเมืองไทยมากที่สุด รองลงมาคือ รัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งมีพรรคร่วมหลายพรรคมักมีการต่อรองผลประโยชน์กันมาก ส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลนั้น ๆ ส่วนปัญหาอาชญากรรมปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมมีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลนั้น น้อยกว่าข้ออื่น ๆ

1.2.3 ด้านการสื่อสารทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนสนใจทางการเมือง รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เสมอ มากที่สุด รองลงมาคือ มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับบุคคลอื่น ส่วนฟังการบรรยายอภิปราย การสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง สถานการณ์บ้านเมืองในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้นนั้นน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

1.2.4 ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คนไทยยังมีค่านิยมเคารพนับถือคนที่มีเงิน มีฐานะ มีชนชั้นที่สูงทางสังคมตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูงมากที่สุด รองลงมาคือ การเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ ย่อมมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองนั้น ๆ เสมอ ส่วนข้อการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมานั้นน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

1.2.5 ด้านการระดมทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนักการเมืองท้องถิ่นในการดำเนินตามนโยบายของรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ เมื่อมีโอกาสประชาชนรวมทุกคนในครอบครัว หรือเพื่อนได้เคยร่วมกันวิจารณ์การทำงานของรัฐบาลรวมถึงสถานการณ์ทางการเมืองเสมอส่วนข้อ มีการบริจาคเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมืองนั้นน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

องค์ประกอบด้านโครงสร้างทางการเมืองที่มีข้อคำถาม 4 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าตัวแปรที่ 4 จำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มีความเหมาะสมมีน้ำหนักสูงสุด รองลงมา คือตัวแปรที่ 2 อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลไทยมีความเหมาะสม และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 3 วาระในการดำรงตำแหน่งของคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสม

องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีข้อคำถาม 6 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.05 ถึง 0.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าตัวแปรที่ 6 เป็นเรื่องธรรมดาที่คนรวยจะได้รับอภิสิทธิ์จากกฎหมายมากกว่าคนจน คนรากหญ้า มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรที่ 4 การช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์นั้นยังเป็น

พฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 5 กฎกติกา กฎหมายในปัจจุบันสามารถแก้ปัญหาสถานการณ์ทางการเมืองของไทยได้

องค์ประกอบด้านความไว้วางใจทางสังคมที่มีข้อคำถาม 5 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.07 ถึง 0.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าตัวแปรที่ 1 การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นนับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมา คือตัวแปรที่ 2 ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายไม่ว่าจะอยู่ในฐานะแตกต่างกันอย่างไรและต่ำสุด คือตัวแปรที่ 3 ท่าน ยึดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบ ด้านทุนทางสังคม ที่มีข้อคำถาม 5 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.02 ถึง 0.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 3 หลักเสรีภาพนั้นเป็นการที่บุคคลกระทำการสิ่งใดก็ได้ที่เหมาะสมกับตนเองโดยไม่กระทบหรือละเมิดผู้อื่น มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 2 รัฐบาลที่มีการบริหารประเทศที่โปร่งใสตรวจสอบได้เป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 4 การใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็วมีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในปัจจุบัน

องค์ประกอบความไว้วางใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยมี 4 องค์ประกอบ จำนวน 20 ตัวแปร โดยองค์ประกอบด้านโครงสร้างทางการเมือง มีค่าน้ำหนักมากที่สุด คือ เท่ากับ 0.96 และมีค่าความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบเท่ากับ 0.93 รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจทางสังคม มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 0.93 และมีค่าความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ส่วนองค์ประกอบด้านทุนทางสังคม มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด โดยค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.42 และมีค่าความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบ เท่ากับ 0.24

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

องค์ประกอบ ด้านทัศนคติทางการเมืองที่มีข้อคำถาม 4 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 4 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับการเมืองให้ประชาชนเป็นแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนความเดือดร้อนเป็นการสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

องค์ประกอบ ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีข้อคำถาม 5 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 1 ปัญหาเศรษฐกิจเรื่องปากท้องของประชาชนมีผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 2 ปัญหาอาชญากรรมปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมมีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 4 การชุมนุมประท้วงของประชาชนในกลุ่มการเมืองต่าง ๆ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพของรัฐบาล

องค์ประกอบ ด้านการสื่อสารทางการเมือง ที่มีข้อคำถาม 4 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.07 ถึง 0.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 4 ท่านไปฟังการบรรยายอภิปราย การสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองสถานการณ์บ้านเมืองในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้น มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรที่ 3 ท่านได้นำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางการเมืองและต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 1 ท่านสนใจทางการเมือง รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เสมอ

องค์ประกอบ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ที่มีข้อคำถาม 5 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.02 ถึง 0.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 5 ท่านคิดว่าการเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มองค์กร

ทางการเมืองต่าง ๆ ย่อมมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองนั้น ๆ เสมอ มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 2 ท่านคิดว่าปัจจุบันคนไทยยังมีความนิยมเคารพ นับถือคนที่มีเงินฐานะชนชั้นสูง ทางสังคมตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูงอย่างเช่นเดิม และต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 4 การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมา

องค์ประกอบ ด้านการระดับทางการเมือง ที่มีข้อคำถาม 4 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปรที่ 2 ท่านสมควรเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งในช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียงของนักการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ มีน้ำหนักสูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 4 ท่านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองท้องถิ่นในการดำเนินตามนโยบายของรัฐบาล และต่ำสุด คือตัวแปรที่ 3 ท่านบริจาคเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมือง

องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 22 ตัวแปร โดยองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีค่าน้ำหนักมากที่สุด คือ เท่ากับ 1.15 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 รองลงมาคือ ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม มีน้ำหนัก เท่ากับ 0.97 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบเท่ากับ 0.83 ส่วนองค์ประกอบด้านทัศนคติทางการเมืองมีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.92 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบ เท่ากับ 0.79

3. รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความไว้วางใจที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง .147 ถึง .596 โดยค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรสูงสุดคือ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง กับด้านโครงสร้างทางการเมือง รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความไว้วางใจทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง กับด้านทุนทางสังคม ด้านทุนทางสังคม กับ ด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านความไว้วางใจทางสังคม กับ ด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านทุนทางสังคม กับ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง กับด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านทุนทางสังคม กับด้านโครงสร้างทางการเมือง ด้านความไว้วางใจทางสังคม กับด้านโครงสร้างทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง กับด้านโครงสร้างทางการเมือง โดยตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อม ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ตัวแปรด้านความไว้วางใจทางสังคม มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ 0.97 รองลงมาคือ ตัวแปรด้านทุนทางสังคม มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.38 และตัวแปรด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ -0.07 ส่วนตัวแปรด้านโครงสร้างทางการเมืองนั้นมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.12 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย ได้ร้อยละ 63 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของตัวแปรภายในแต่ละตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของด้านวัฒนธรรมทางการเมืองด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านทุนทางสังคม ได้ร้อยละ 48.00, 28.00 และ 4.00 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

ระดับความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 ด้าน และเห็นด้วย 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านโครงสร้างทางการเมือง ด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านทุนทางสังคม ตามลำดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าประชาชนเชื่อว่าอำนาจอธิปไตยถือเป็นอำนาจอิสระสูงสุดของประชาชนอันเป็นหัวใจของประชาธิปไตย รัฐบาลที่มีการบริหารประเทศที่โปร่งใสตรวจสอบได้เป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราไม่เคยมีรัฐบาลที่มีการบริหารประเทศที่โปร่งใส เพราะรัฐบาลที่เข้ามาปกครองประเทศส่วนใหญ่จะมาจากพรรคการเมืองที่มีกลุ่มนายทุนหนุนหลัง เพราะฉะนั้น เมื่อเข้ามาเป็นรัฐบาลจึงทำให้มีการทุจริตเกิดขึ้น เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องของตน จึงทำให้ประชาชนขาดความไว้วางใจในการบริหารประเทศของรัฐบาล สอดคล้องกับ Berman (1997) ศึกษาขอบเขตความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลและการสนับสนุน พบว่า ผู้ที่มีนโยบายที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลจะมีความไม่ไว้วางใจต่อรัฐบาลในระดับสูง และจะมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นแบบแผนในระดับสูงตามมา ในขณะที่ผู้ที่ออกเสียงเลือกพรรคฝ่ายรัฐบาลนั้น จะรู้สึกว่าการใกล้ชิดกับนโยบายของรัฐบาลมากกว่าผู้ที่ออกเสียงเลือกพรรคฝ่ายตรงข้าม ดังนั้น นโยบายจะมีส่วนสัมพันธ์กับความไว้วางใจ และมีผลต่อไปยังการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองด้วย

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 3 ด้าน และเห็นด้วย 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ด้านทัศนคติทางการเมือง ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการสื่อสารทางการเมือง และด้านการระดมทางการเมืองตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

โมเดลองค์ประกอบความไว้วางใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย มี 4 องค์ประกอบจำนวน 20 ตัวแปร โดยองค์ประกอบด้านโครงสร้างทางการเมือง มีค่าน้ำหนักมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ส่วนองค์ประกอบด้านทุนทางสังคมมีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ด้านโครงสร้างทางการเมือง มีค่าน้ำหนักมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า F โครงสร้างทางการเมืองถือเป็นตัวสำคัญที่สุดในการวางฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เปรียบเสมือนบ้านที่หากวางรากฐานที่แน่นหนา ก็จะทำให้บ้านนั้นไม่พัง สอดคล้องกับ Newton (2001) ได้เสนอแนะให้ดูจากตัวชี้วัดด้านผลการดำเนินงานของรัฐบาล เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน ชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ในสงคราม การเติบโตทางเศรษฐกิจ มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราการเกิดอาชญากรรม เป็นต้น ตัวชี้วัดเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนได้

ด้านทุนทางสังคม เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับสุดท้าย แต่ก็ถือว่าเป็นด้านที่มีความสำคัญ อาจเป็นเพราะว่าด้านทุนทางสังคม เป็นด้านที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทุนทางสังคมมีบทบาทในการกระตุ้นและเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยมี 5 องค์ประกอบ จำนวน 22 ตัวแปร โดยองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีค่าน้ำหนักมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ด้านการระดมทางการเมือง ด้านการสื่อสารทางการเมือง ส่วนองค์ประกอบด้านทัศนคติทางการเมืองมีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

3.รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย

ตัวแปรความไว้วางใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทั้งหมด 4 ด้าน โดยด้านที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าอิทธิพลรวมมากที่สุด ได้แก่ ด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านทุนทางสังคม ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ส่วนตัวแปรด้านโครงสร้างทางสังคมนั้น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทยที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย ได้ร้อยละ 63 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของตัวแปรภายในแต่ละตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของด้านวัฒนธรรมทางการเมืองด้านความไว้วางใจทางสังคม ด้านทุนทางสังคม ได้ร้อยละ 48.00, 28.00 และ 4.00 ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ด้านโครงสร้างทางการเมืองเป็นด้านที่ส่งผลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยส่งผลผ่านด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ด้านความไว้วางใจทางสังคม และด้านทุนทางสังคม โดยโครงสร้างทางการเมืองของไทยนั้น เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมกับประเทศไทยอย่างยิ่ง แต่ก็ยังมีบางอย่างไม่สอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยของไทยอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างอาทิ เช่น ระบบอุปถัมภ์ที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทยที่เป็นปัญหา เป็นเนื้อร้ายไม่สามารถทำให้หมดไปจากสังคมประชาธิปไตยไทย เป็นความขัดแย้งระหว่างโครงสร้างของสังคมไทย กับความเป็นประชาธิปไตยที่ถูกนำเข้ามาอย่างแท้จริง เมื่อบุคคลตามหลักประชาธิปไตยแล้วมีสิทธิหน้าที่ มีความเท่าเทียมกัน เมื่ออยู่ในสถานะที่จะเข้าไปทำงานในภาครัฐก็ต้องมีการทดสอบคัดเลือกอย่างจริงจังและถูกต้อง แต่ในความเท่าเทียมกันของบุคคลทั้งสองนั้น กลับมีหนึ่งคนที่มีความเป็นอภิสิทธิ์เหนือกว่า โดยระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยนั่นเอง ทำให้คนทั้งสองที่มีความเท่าเทียมกันเกิดความไม่เท่าเทียมภายใต้ระบอบประชาธิปไตยด้วยกันเอง เป็นต้น ซึ่งจุดนี้เป็นเงาสะท้อนว่าระบอบประชาธิปไตยของไทยเองส่วนหนึ่งไม่มีความสอดคล้องกับโครงสร้างของสังคมไทยอย่างเต็มที่ร้อยละเปอร์เซ็นต์สอดคล้องกับ Gamson (1968) เสนอว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองมีส่วนทำให้เกิดความไว้วางใจทางการเมือง เพราะเนื้อหาสาระการตัดสินใจของรัฐบาลและปฏิกิริยาที่รัฐบาลมีต่อข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในระบบการเมืองซึ่งเป็นผลผลิตของระบบการเมืองเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจทางการเมืองอีกด้วย

ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นด้านที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสังคมไทย เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเป็นตัวช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบการปกครอง เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองทำให้ประชาชนยอมรับระบอบการปกครองนั้น ๆ วัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีเสถียรภาพ และประสิทธิผลของการปกครองระบอบ

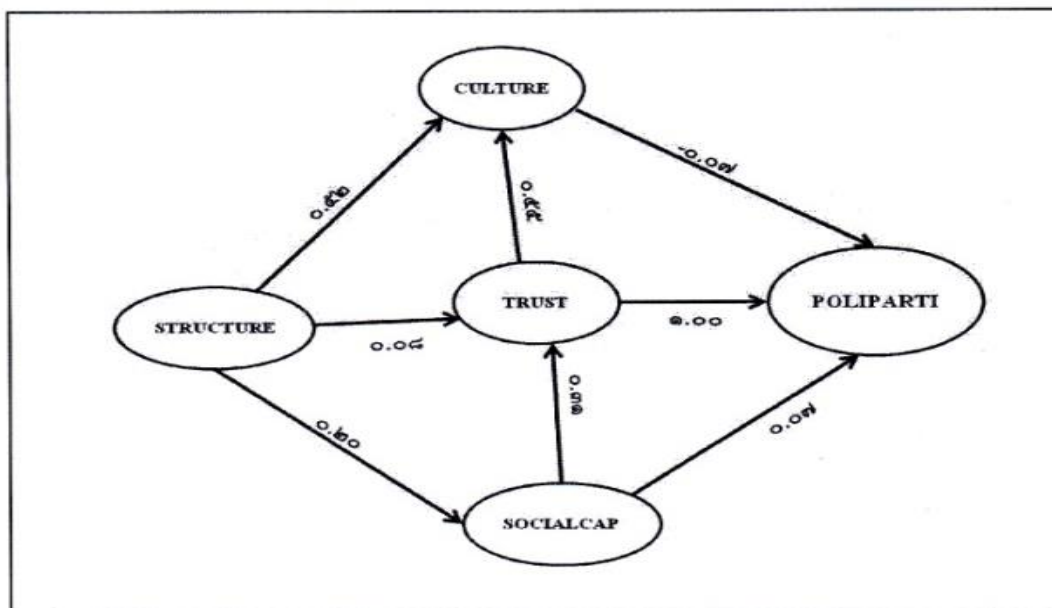
ประชาธิปไตย ระบบการเมืองแบบหนึ่งแบบใด จะดำรงอยู่ได้จะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะมีผลต่อโครงสร้าง และพฤติกรรมทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ

ด้านความไว้วางใจทางสังคมเป็นด้านที่ส่งผลโดยรวมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด โดยส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหัวใจของการปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้นคือ การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การให้เกียรติกับคนที่เห็นต่างไปจากตน ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดรวมทั้งต้องเชื่อในหลักการปกครองอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนยึดมั่นในเสียงส่วนใหญ่เคารพเสียงส่วนน้อย ซึ่งหากขาดความไว้วางใจทางสังคม ก็จะทำให้ไม่อยากมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ด้านทุนทางสังคม เป็นด้านที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทุนทางสังคมมีบทบาทในการกระตุ้นและเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายขององค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบันวัฒนธรรม และองค์ความรู้ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชน โดยจะเน้นและให้ความสำคัญในระดับบุคคล เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้ให้เห็นการพัฒนาทุนทางสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจ การใส่ใจ การแบ่งปัน และความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ และอื่น ๆ ซึ่งหากมีทุนทางสังคมที่ดีก็จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตย

สรุปผล

ผู้วิจัยขอสรุปผลเป็นโมเดลได้ดังนี้ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย ได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

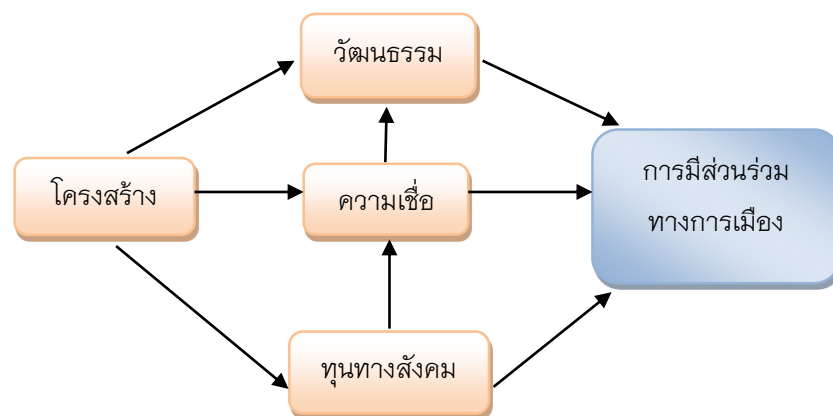
จากการศึกษาพบว่าความไว้วางใจทางสังคมมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ในตัวแปรด้านนี้ ตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทานยึดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ หรือการแก้ไขปัญหาคนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เหตุผล ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองถูกชักจูงได้โดยง่าย เพราะฉะนั้นควรมีโครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่จะเป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังให้คนใช้เหตุผลประกอบในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อาจจัดให้รูปแบบการสอดแทรกในการอบรม การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยระหว่างประชาชนในเขตเมืองและชนบท
2. ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย ในมิติที่ลุ่มลึก และทัศนคติของประชาชน ทิศทางพัฒนาการเมือง ปฏิรูปการเมือง เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ มาปรับปรุงระบบการเมืองให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบความสัมพันธ์ความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยสามารถอธิบายได้ดังภาพ

References

- Agger, R. E., Goldstein, M. N., & Pearl, S. A. (1961). Political cynicism: measurement and meaning. *The Journal of Politics*, 23(3), 477-506.
- Amstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224.

- Berman, E. (1997) Dealing with Cynical Citizens. *Public Administration Review*, 57, 105–112.
- Charoensin-o-larn, C. (2012). *Aesthetics and civil politics*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Dalton, R. J. (1988). *Citizen politic in Western democracies: Public opinion and political parties in the United States, Great Britain, Germany and France*. New Jersey: Chatham House.
- Easton, D. (1965). *A system analysis of political life*. New York: Wiley.
- Gamson, W. A. (1968). *Power and discontent*. Homewood, IL: Dorsey.
- Hansen, S. B. (1975). Participation, political structure, and concurrence. *American Political Science Review*, 69(4), 1181–1199.
- Klingemann, H. D., & Fuchs, D. (1995). *Citizens and the state*. Great Britain: Oxford University Press.
- Lasswell, H. D. (1958). *Politics: Who get what, When, How*. Meridian Book: Circa.
- Miller, A. H. (1974). Political Issues and Trust in Government 1964–1970. *American Political Science Review*, 68(3), 951–972.
- Newton, K. (2001). Trust, social capital, civil society and democracy. *International Political Science Review*, 22(2), 201–214.
- Norris, P. (2000). *Making democracies work: Social capital and civic engagement in 47 societies*. Paper for European Science Foundation EURESCO Conference on Social Capital: Interdisciplinary Perspectives at the University of Exeter, September 15–20, 2000. Retrieved from: <http://www.pipanorris.com>
- Nye, Joseph S. (1997). In government we don't trust. *Foreign Policy*, 108, 99–111.
- Putnam, R. (1995). Blowing alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65–78.
- Shi, Tianjian. (2001). Cultural values and political trust: A comparison of the People's Republic of China and Taiwan. *Comparative politics*, 33(4), 401–419.
- Welsh, M. (1973). *Democracy and trust*. London: Cambridge University Press.